

Zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj

Gjevelekaj, Gabriella

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:578488>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

GABRIELLA GJEVELEKAJ

**ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

GABRIELLA GJEVELEKAJ

**ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

JMBAG: 0303081176 redovita studentica

Studijski smjer: Turizam

Predmet: Ekonomija Doživljaja

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Turizam i trgovina

Mentor: doc.dr.sc. Aljoša Vitasović

Pula, veljača 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom
_____ koristi na način
da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne
knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne
i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu
i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga
pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. SAŽETAK	1
1.1 SUMMARY	2
2. UVOD	3
3. ZDRAVSTVENI TURIZAM	4
3.1 Zdravstveni turizam kao selektivni oblik turizma	4
3.2 Zdravstveni turizam- pojmovno određenje	5
3.3. Pravilnik o zdravstvenom turizmu u RH	6
3.4 Povijesni pregled zdravstvenog turizma	6
4. VRSTE ZDRAVSTVENOG TURIZMA I OBILJEŽJA POTRAŽNJE	8
4.1 Wellness turizam	8
4.2 Lječilišni turizam	11
4.3 Medicinski turizam	13
5. ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ	16
5.1. Opis Regija RH s aspekta zdravstvenog turizma	16
5.2 Ponuda zdravstvenog turizma u RH	18
5.2.1 <i>Thalassotherapie Crikvenica</i>	18
5.2.2 <i>Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Martin Horvat</i>	19
5.2.3 <i>Istarske toplice</i>	19
5.3 Prirodni ljekoviti činitelji u zdravstvenom turizmu Hrvatske	20
6. RAZVOJ ZDRAVSTVENOG TURIZMA U RH	23
6.1 Suvremeni tržišni trendovi u zdravstvenom turizmu	23
6.2 Ključni faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu	24
6.3 SWOT analiza zdravstvenog turizma u Hrvatskoj	26
7. ZAKLJUČAK	28

LITERATURA

29

POPIS SLIKA I TABLICA

31

1. SAŽETAK

Zdravstveni turizam, kao jedan od selektivnih oblika turizma, ima veliku značajnost u Republici Hrvatskoj. Razvojem zdravstvenog turizma razvijati će se i sama destinacija, ali i poboljšati zdravstveno stanje korisnika usluga zdravstvenog turizma.

Brojni termalni izvori, pogodna klima, sunce, voda, more, alge, peloidi, pijesak, naftalan, ljekovito blato samo su neki od prirodnih ljekovitih činitelja koje nudi zdravstveni turizam. Hrvatska nije dovoljno dobro iskoristila svoj potencijal u svrhu razvijanja zdravstvenog turizma. Osim brojnih toplica koje nude usluge zdravstvenog turizma tu se nalaze i brojna lječilišta i Jadransko more koje bi trebalo bolje iskoristiti u zdravstvene svrhe.

Mnogobrojni neiskorišteni potencijali svih oblika zdravstvenog turizma (wellness, lječilišni i medicinski turizam) posljedica su zakonskih propisa. U zakonskim propisima nedostaju normativni akti o pružanju zdravstvenih usluga u turizmu. Da bi došlo do značajnijeg razvoja zdravstvenog turizma u Hrvatskoj potrebno je donijeti Zakon o zdravstvenom turizmu, te bi Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo turizma trebalo pružati veću potporu kada je riječ o razvoju zdravstvenog turizma. Osim toga potrebno je ulagati u marketing odnosno promociju zdravstvenih ustanova, infrastrukturu, edukaciju medicinskih i turističkih zaposlenika, te jačati odnose i veze između turističkih i zdravstvenih ustanova.

Ključne riječi: zdravstveni turizam, medicinski turizam, lječilišni turizam, Republika Hrvatska.

1.1 Summary

Health tourism, as one of the selective forms of tourism, has a great importance in Croatia. The development of health tourism will develop the destination itself, but also improve the health of users of health tourism services.

A lot of thermal springs, suitable climate, sun, water, sea, seaweed, peloids, sand, naphthalene, healing mud are just some of the natural healing factors offered by health tourism. Croatia has not used its potential well enough to develop health tourism. In addition to lot of medical facilities that offer health tourism services, there are also a lot of spas and the Adriatic Sea, which should be better used for health purposes.

There are a lot of untapped potentials of all forms of health tourism (wellness, health and medical tourism). That is because of legal regulations. Legislation lacks normative acts on the provision of health services in tourism. In order to achieve a more significant development of health tourism in Croatia, it is necessary to enact the Law on Health Tourism, and the Ministry of Health and the Ministry of Tourism should provide greater support when it comes to the development of health tourism. In addition, it is necessary to invest in marketing and promotion of health care institutions, infrastructure, education of medical and tourism employees, and strengthen relations and connections between tourism and health care institutions.

Key words: health tourism, medical tourism, health tourism, Croatia

2. UVOD

Tema ovog završnog rada je zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj. Zdravstveni turizam je jedan od najstarijih oblika turizma, a polako postaje i jedan od glavnih motiva prilikom odlaska na putovanje. Glavni cilj zdravstvenog turizma je očuvanje i poboljšanje zdravstvenog stanja na psihičkoj, emocionalnoj i fizičkoj razini.

Predmet završnog rada je istraživanje i analiza zdravstvenog turizma i svih oblika zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj. U okviru teme istražiti će se trenutno stanje kao i mogućnosti razvoja zdravstvenog turizma u RH. Osim analize svih oblika zdravstvenog turizma (wellness turizam, lječilišni turizam, medicinski turizam), u početku rada se definiraju osnovni pojmovi kako bi se bolje shvatilo njihovo značenje, posebno se ističu prirodni ljekoviti činitelji koji svojim djelovanjem unapređuju zdravlje. Pri samom kraju rada govori se o zdravstvenom turizmu u Republici Hrvatskoj općenito, te ponudi zdravstvenog turizma u RH. Na samome kraju rada govori se o razvoju zdravstvenog turizma u RH, odnosno o ključnim faktorima razvoja i suvremenim trendovima.

Cilj rada je istraživanje pomoću metode analize, opisivanja i komparacije spoznati terminologiju zdravstvenog turizma. Metode indukcije i dedukcije koristiti će se pri donošenju zaključaka i tvrdnji.

Svrha završnog rada je unaprijediti znanje o zdravstvenom turizmu, o benefitima koje donosi zdravstveni turizam zajednici, ali i samim korisnicima usluga.

Ovaj oblik turizma predstavlja kompleksan turistički proizvod koji na svjetskoj razini pokazuje iznadprosječne godišnje stope rasta i obuhvaća veliki broj specijaliziranih sadržaja i usluga koji se nude na putovanjima motiviranim potrebom za unaprjeđenjem zdravlja i poboljšanjem kvalitete života.¹ Zdravstveni turizam jest pružanje zdravstvenih usluga – dijagnostičkih i terapijskih postupaka, zdravstvene njege te postupaka medicinske rehabilitacije uz pružanje ugostiteljskih usluga i/ili usluga u turizmu.² U Republici Hrvatskoj se usluge zdravstvenog turizma pružaju u zdravstvenim ustanovama, preko trgovačkih društva koji obavljaju zdravstvene djelatnosti i preko privatnih zdravstvenih radnika.

¹ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo turizma, Zagreb, 2014., str. 3

² Ministarstvo zdravstva- <https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/zdravstveni-turizam/1343>

3. ZDRAVSTVENI TURIZAM

3.1. Zdravstveni turizam kao selektivni oblik turizma

Turizam oblikuje te uvjetuje suvremeni društveni razvoj.³ Tehnološkim napretkom razvijala se i sama civilizacija, ali i pojedinci. Pojedinci i obitelji više su pažnje obraćali na sebe, svoje osobno zadovoljstvo što je dovelo do nastanka turizma kakvog poznajemo danas.

U današnje vrijeme stavlja se naglasak na pojedinca i njegove potrebe koje trebaju biti zadovoljene prilikom korištenja usluga koje se nude na turističkim putovanjima. Posljedica toga je razvoj raznih oblika turizma čije se usluge se nastoje prilagoditi pojedincu. Prema tome selektivni turizam možemo definirati kao „sintetički i generički pojam koji označava novu kvalitetu suvremenog i budućeg turizma, utemeljen na selekciji programa, odgovornom ponašanju svih sudionika, ekološkom i ekonomskom načelu uravnoteženog razvoja, kvalitetnoj razini te izvornom identitetu i humanitetu usluge, uz poželjan uravnotežen odnos broja turista i broja lokalnih stanovnika na određenom području“.⁴ Kod selektivnih oblika turizma dolazi do diverzifikacije usluga odnosno turističke ponude. Ponude se prilagođavaju manjim skupinama ili pojedincima, te time dolazi do zadovoljenja želja i potreba turista, ali dolazi i do stvaranja novih proizvoda. Selektivni oblici turizma se zalažu za održivi razvoj destinacije i sigurnost turista.

Selektivni oblici turizma se dijele prema motivaciji na :

- rekreativni turizam (rekreativni turizam u bližim ili dalekim destinacijama,
- zdravstveni turizam),
- kulturni turizam (kulturni svjetovni turizam i religijski turizam),
- socijalni turizam (roditeljski turizam, turizam udruženja i saveza),
- sportski turizam (aktivni i pasivni sportski turizam),
- komercijalni turizam (poslovni i kongresni, turizam sajmova i izložbi),
- politički turizam (diplomatski turizam, turizam političkih manifestacija)⁵

³ Gržinić J. (2019.): UVOD U TURIZAM povijest, razvoj, perspektive, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, str. 17.

⁴ Geić, S., Menadžment selektivnih oblika turizma, Sveučilište u Splitu 2011. str. 223.

⁵ Ibidem, str. 225.

3.2 Zdravstveni turizam- pojmovno određenje

Zdravstveni turizam spada u najstarije oblike turizma.⁶ Terapije koje se danas koriste u lječilištima i toplicama, poput Ayurvede, kineske medicine i tajlandske masaže stare su i nekoliko tisuća godina i koristile su se u drevnim civilizacijama još prije 5000-1000 godina prije Krista.⁷ Kako bi se pojasnio pojam zdravstvenog turizma može se uzeti i definicija iz 1994. koja glasi: „zdravstveni turizam nastoji pomoću prirodnih faktora okoline, klime i drugih ekoloških činilaca unaprijediti ili liječiti već narušeno zdravlje.“⁸

Osim što je zdravstveni turizam jedan je od selektivnih oblika turizma, potražnja za zdravstvenim turizmom u današnje vrijeme raste. Razlog rasta potražnje za zdravstvenim turizmom je taj što zdravstveni turizam nudi holistički pristup svojim korisnicima. Korisnici zdravstvenog turizma doživljavaju se kao bića koja imaju potrebu za zadovoljavanjem svih fizičkih, duhovnih i psihičkih potreba. Korisnici zdravstvenog turizma nisu samo osobe sa zdravstvenim poteškoćama, upravo suprotno. Velik broj korisnika zdravstvenog turizma predstavljaju zdrave osobe koje vole putovati i usput pozitivno djelovati na svoje psihofizičko zdravlje. Korisnici zdravstvenog turizma su najčešće osobe dobrog financijskog statusa, putuju više puta godišnje, žive zdrav način života, troše više od prosjeka, bez obzira na svoje godine vole i žele izgledati dobro. Korisnici ovakvog oblika turizma smatraju da zdravlje nema cijenu, te ga nastoje što bolje i kvalitetnije očuvati. Turističko tržište nastoji ponuditi odgovarajuće turističke proizvode koji će zadovoljiti potrebe svojih korisnika.

Zdravstveni turizam nije u svim dijelovima svijeta jednako definiran. U Aziji se zdravstveni turizam definira kao stanje mira između tijela, duha i uma. Time se razvijaju aktivnosti poput meditacije, joge, masaže i sl. U Finskoj i Rusiji su veoma razvijene saune, za razliku od Skandinavskih zemalja u kojima je kupanje u ledenoj vodi veoma popularno. Neke zemlje su poznate po liječenju biljem, neke po liječenju ljekovitim blatom ili vodama i dr. Bez obzira na različita značenja zdravstvenog turizma, razlog nastanka je isti. Ovakav način turizma predstavlja odmor od užurbanog i stresnog načina života, spajanje užitka i zdravlja.

⁶ Dujmović M. (2014.): „Kultura turizma“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, str. 130.

⁷ Ibidem

⁸ Špoljar, S. (1994.), Prilog promidžbi zdravstvenog turizma Republike Hrvatske, Acta Turistica, br.2., Zagreb, str. 163.

3.3 Pravilnik o zdravstvenom turizmu u RH

31. kolovoza 2019. godine stupio je na snagu „Pravilnik o pojedinim oblicima zdravstvenih usluga koje se pružaju u djelatnosti zdravstvenog turizma te standardima i normativima za njihovo obavljanje“. Ovim pravilnikom se regulira područje zdravstvenog turizma. U zdravstvenom turizmu „zdravstvene usluge mogu pružati zdravstvene ustanove, trgovačka društva za obavljanje zdravstvene djelatnosti i privatni zdravstveni radnici.⁹ Zdravstvene ustanove i privatni zdravstveni radnici mogu pružati zdravstvene usluge u zdravstvenom turizmu samo izvan kapaciteta ugovorenih sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje.¹⁰

Do donošenja pravilnika o pojedinim oblicima zdravstvenih usluga koje se pružaju u djelatnosti zdravstvenog turizma te standardima i normativima za njihovo obavljanje Hrvatska je imala velikih problema u smislu statusa članica. Kao što se vidi iz sljedećeg primjera : „*Zakon o ugostiteljstvu* u članku 3. stavak 2. isključio je iz ugostiteljske djelatnosti ustanove kao što su Specijalne bolnice i lječilišta“. ¹¹

3.4 Povijesni pregled zdravstvenog turizma

Uz sportski turizam, zdravstveni je turizam jedan od najstarijih selektivnih oblika turizma. Počeo se razvijati kroz povijest zbog ljudi koji su morali putovati zbog potrebe za medicinskom njegom.

Postoje dokazi o postojanju zdravstvenog turizma prije nekoliko tisuća godina. Dokazi govore o Grčkim hodočasnicima koji su putovali na području Saronskog zaljeva. Saronski zaljev poznat je i pod nazivom Epidauria, te prema grčkoj mitologiji predstavlja rodno mjesto Asklepija, Apolonovog sina. Apolonov je sin zbog svojih posebnih vještina bio prozvan Bogom lječilišta. Asklepijevo svetište je bilo najslavnije lječilište u doba Antike u kojemu su hodočastili bolesni ljudi. Iskapanjem tog područja nađena je kuća za goste koja sadrži 160 soba nedaleko od izvora mineralne vode koji se koristio za liječenje. Upravo se zbog toga kaže da je Epidaur kolijevka zdravstvenog turizma. Slika 1. prikazuje Asklepijevo svetište u Epidauru.

⁹ Ministarstvo zdravstva- <https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/zdravstveni-turizam/1343>

¹⁰ Ibidem

¹¹ Milas Lj. (2001.): „Zdravstveni turizam u Hrvatskoj“, knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 7.-9. rujna 2001., str. 68.

Slika 1. Asklepijevo svetište u Epidauru

Izvor: Nova akropola, <https://nova-akropola.com/kulture-i-civilizacije/religije-i-kultovi/asklepijevo-svetiste-u-epidauru/> (23.05.2021.)

Prve terme u Rimu izgrađene su 33 godine prije Krista za vrijeme vladavine cara Agripa. Do 13. stoljeća siromašno je stanovništvo koristilo termalna vrela u svrhu liječenja. Kasnije u Starom Rimu termalni izvori su se manje koristili u svrhu ozdravljenja od neke bolesti, postali su popularni među elitnim pojedincima kao dio svakodnevnog i društvenog života. Termalni izvori ubrzo su postali mjesta za okupljanje visokog društva. Osim Starog Rima i Grčke, Azija također ima dugu povijest zdravstvenog turizma. Još prije 5000 godina ljudi su putovali Azijom, najčešće u Indiju i Japan da bi isprobali alternativne metode liječenja kao što su ajurvedska medicina i joga. Postoje dokazi o tome poput kamenih pečata koji su pronađeni u dijelovima doline Inda i Pakistana. Kamene pečate oslikani su ljudskim figurama u različitim joga pozicijama.

Početakom 19. stoljeća, kemijskim analizama, ispitana su svojstva termalnih voda. Kasnije, u 20. stoljeću dolazi do razvoja zdravstvenog turizma kao i ostalih selektivnih oblika turizma. Nakon početka masovnog turizma, zdravstveni turizam se ne razvija tako brzo, no osamdesetih godina zdravstveni turizam je nastavio sa svojim razvojem. Počeli su se otvarati novi centri zdravlja, centri masaže, sporta i rekreacije, tretmani ljepote, psihoterapije i sl. Zdravstveni turizam sve češće kombinira motivaciju za očuvanje dobrog zdravlja s nekim drugim interesima.¹²

¹² Kušen E. (2002b) Zdravstveni turizam, Turizam, 50 (2), str. 179.

4. VRSTE ZDRAVSTVENOG TURIZMA I OBILJEŽJA POTRAŽNJE

Zdravstveni je turizam veoma složen turistički proizvod koji nudi velik broj raznih sadržaja i usluga na putovanjima koja su motivirana radi potrebe poboljšanja zdravlja i kvalitete i načina života. Zdravstveni turizam dijeli se na 3 oblika:

- Wellness turizam
- Lječilišni turizam
- Medicinski turizam

Wellness turizam odvija se pretežito u hotelima, toplicama i lječilištima, lječilišni u lječilištima, toplicama i specijalnim bolnicama, a medicinski pretežito u medicinskim ordinacijama, klinikama/ poliklinikama i specijalnim bolnicama.¹³

4.1 Wellness turizam

Wellness turizam je pojam koji susrećemo u novije vrijeme, a podrazumijeva univerzalnu ponudu uvjeta i postupaka za postizanje optimalne tjelesne i duhovne dobrobiti pojedinaca (tretmani ljepote, sportovi, holističke aktivnosti poput joge, meditacije i sl.).¹⁴ Postoje dvije vrste wellnessa, a to su medicinski i holistički wellness. Medicinski wellness organizirano je provođenje zdravstveno-preventivnih i kurativnih programa u svrhu prevencije bolesti te očuvanja i unapređenja zdravlja uz multidisciplinarni tim koji nužno uključuje liječnika, ali i drugo stručno osoblje (npr. fizioterapeut, kineziolog, nutricionist). Metode i postupci medicinskog wellnessa uključuju metode konvencionalne, komplementarne i tradicionalne medicine. Holistički wellness obuhvaća ostalu, vrlo šaroliku ne-medicinsku wellness ponudu.¹⁵

Obilježja wellness centara je oprema visoke kvalitete, kvalitetna usluga, ugodno uređenje, ponuda sadržaja kao što su tretmani ljepote, bazeni, masaže, fitnesi, spa i sl. Objekti koji pružaju usluge wellnessa mogu pružati usluge u kojima ne djeluju prirodni činitelji. Ovakva vrsta usluge odvija se većinom u hotelima, toplicama, lječilištima. Preduvjet za pružanje wellness usluge su: kvalitetan okoliš, prirodne

¹³ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb, 2019., str. 13.

¹⁴ Dujmović M. (2014.): „Kultura turizma“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, str. 131.

¹⁵ Nacionalni program-akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Institut za turizam, Zagreb, 2014., str.8.
https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/150608_AP_%20Zdravstveni%20turizam.pdf

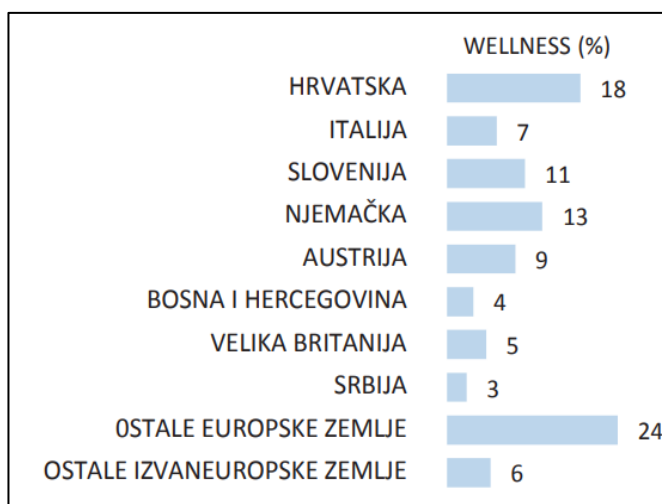
ljepote, zelenilo, uređeni parkovi, jezera, objekti za prostorno-rekreacijsku namjenu, prostori i sadržaj za opuštanje, prostori za medicinske usluge i dr.

Mnogi wellness poistovjećuju s kvalitetom života, a ima 7 dimenzija potrebnih za harmonično funkcioniranje organizma:¹⁶

- fizičku (naglašava važnost fizičke aktivnosti, kretanja i vježbanja),
- socijalnu (naglašava važnost komunikacije i interakcije s drugim ljudima),
- profesionalnu (naglašava važnost zadovoljstva pojedinca u profesiji),
- ekološku (naglašava važnost zdravog okoliša za ljudsko zdravlje),
- intelektualnu (naglašava važnost učenja i upoznavanja novog),
- emocionalnu (naglašava važnost emocionalnog zdravlja),
- duhovnu (naglašava važnost duhovne snage i unutarnjeg mira)

Istraživanjem „TOMAS Zdravstveni turizam 2018. - Stavovi i potrošnja korisnika usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj“ došlo je do podataka o turističkoj potražnji wellness turizma u Hrvatskoj. Istraživanje donosi sljedeće podatke.

Slika 2. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema nacionalnoj strukturi

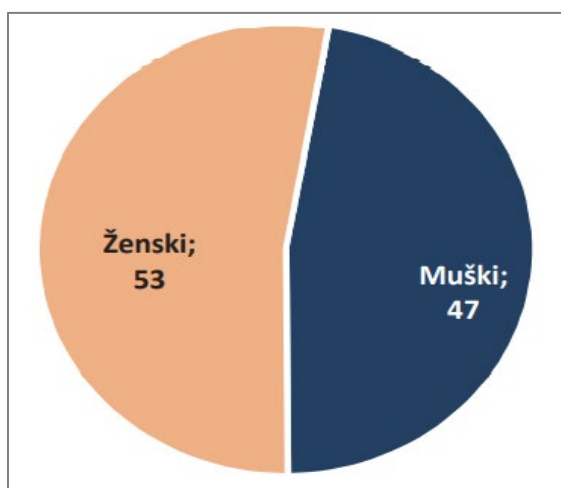
Gosti wellnessa većinom su inozemni posjetitelji (82%). U strukturi emitivnih tržišta pojedinačno najvažnija tržišta su domaće tržište (18%), Njemačka (13%), Slovenija (11%), Austrija (9%), Italija (7%) te Velika Britanija (5%).¹⁷

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

¹⁶ Rašić, D.(2014) Wellness turizam, Neodoljiva Hrvatska, Lux, Zagreb, str. 160.

¹⁷ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019, str. 25.

Slika 3. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema spolu

Wellness usluge kupuje nešto veći broj žena (53%), iako je udio zainteresiranih muškaraca također značajan.¹⁸

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Slika 4. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema motivima zdravstveno-turističkih putovanja

Primarni motiv	WELLNESS**
Relaksacija / 'punjenje baterija'	79,3
Fizikalna terapija	–
Stomatološki zahvat	–
Rehabilitacija	–
Ublažavanje/ upravljanje stresom	27,3
Pročišćavanje/ detoks organizma	17,5
Unapređenje fizičke kondicije	15,9
Ljepota/ njega lica/ tijela	14,9
Kirurški zahvat (npr. estetska kirurgija, ortopedija)	–
Dijagnostika	–
Ublažavanje kroničnih boljki (npr. alergije, nesanica, bol)	8,8
Nešto drugo	12,6
UKUPNO	–

Napomena: ** mogućnost više odgovora

Izvor: Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Daleko najvažniji motiv korištenja wellness usluga je relaksacija ili 'punjenje baterija' (79%), a potom ublažavanje stresa (27%). Među korisnicima wellness usluga njih 20% putuje upravo radi wellnessa. Tek svaki deseti korisnik wellness usluga na putovanju koristi wellness sadržaje ili odlazi na masaže i u mjestu stalnog boravka.¹⁹

¹⁸ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019, str. 25.

¹⁹ Ibidem, str. 28.

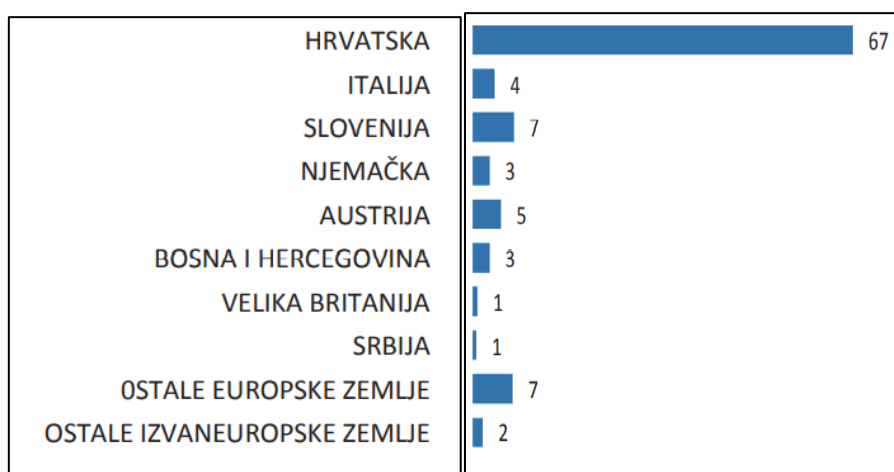
4.2 Lječilišni turizam

Lječilišni turizam definira se kao vrsta složene zdravstvene i turističke aktivnosti koja se provodi u prirodnim lječilištima, u kojima ključno mjesto zauzima liječenje i rehabilitacija različitih bolesti i bolesnih stanja, oporavka i sprečavanja bolesti uz stručnu primjenu prirodnih ljekovitih činitelja i postupaka fizikalne medicine i rehabilitacije.²⁰

Mjesto odvijanja lječilišnog turizma su razna lječilišta i specijalne bolnice. Lječilišni turizam doprinosi zdravlju na psihofizičkoj razini djelovanjem raznih morskih, klimatskih uvjeta kroz programe oporavka, prilagođenu prehranu i dr. Ovakav oblik turizma odnosno liječenja poznat je dugi niz godina u RH. Hrvatska je bogata mnogobrojnim termalnim i talasoterapijskim činiteljima poput talasoterapije u Opatiji i Crikvenici. Sve ustanove koje provode lječilišni turizam opremljene su vrhunskom opremom, profesionalnim i stručnim kadrom.

Istraživanjem „TOMAS Zdravstveni turizam 2018. - Stavovi i potrošnja korisnika usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj“ došlo je do podataka o turističkoj potražnji lječilišnog turizma u Hrvatskoj. Istraživanje donosi sljedeće podatke.

Slika 5. Profil korisnika usluga lječilišnog turizmu u RH prema nacionalnoj strukturi

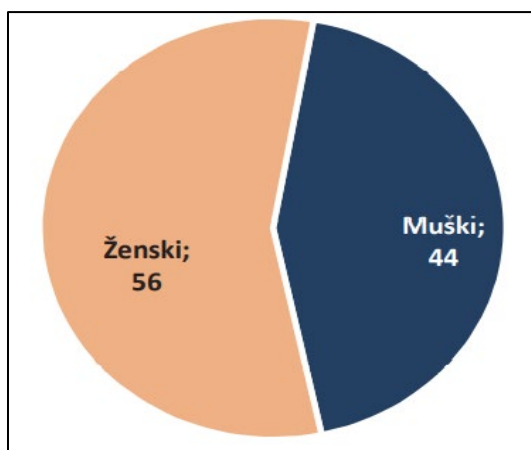

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

²⁰ Dujmović M. (2014.): „Kultura turizma“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, str. 130.-131.

Korisnici lječilišnih usluga u najvećoj su mjeri domaći gosti (67%). Izdvajaju se i gosti iz Slovenije (7%) i Austrije (5%) te u manjoj mjeri i iz Italije (4%), Njemačke (3%) i BiH (3%).²¹

Slika 6. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema spolu

Žene pokazuju viši interes za usluge lječilišnog turizma (56%) od muškaraca.²²

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Slika 7. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema motivima zdravstveno-turističkih putovanja

Primarni motiv	LJEČILIŠNI
Relaksacija / 'punjenje baterija'	13,5
Fizikalna terapija	44,0
Stomatološki zahvat	0,5
Rehabilitacija	27,6
Ublažavanje/ upravljanje stresom	0,5
Pročišćavanje/ detoks organizma	0,4
Unapređenje fizičke kondicije	1,4
Ljepota/ njega lica/ tijela	0,4
Kirurški zahvat (npr. estetska kirurgija, ortopedija)	2,6
Dijagnostika	2,1
Ublažavanje kroničnih boljki (npr. alergije, nesanica, bol)	2,9
Nešto drugo	4,0
UKUPNO	100,0

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Lječilišni segment motiviran je primarno uslugama fizikalne terapije (44%) i rehabilitacije (28%).²³

²¹ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019, str. 25.

²² Ibidem

²³ Ibidem, str. 28.

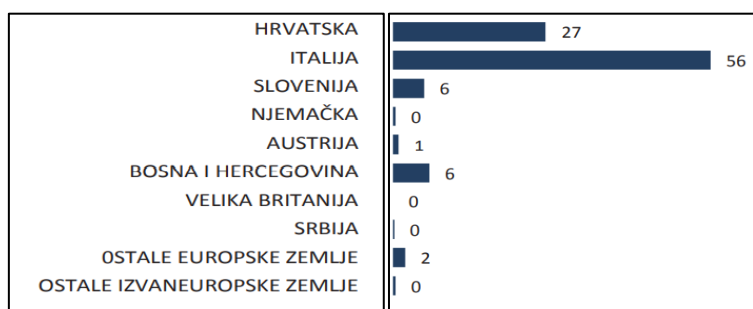
4.3 Medicinski turizam

Medicinski turizam se odnosi na „putovanja koja pojedinci poduzimaju u svrhu obavljanja određenih medicinskih zahvata (zubarskih, kirurških i sl.) i bolničkog liječenja.“²⁴ Medicinski turisti ne odlučuju se za putovanje samo zato što im je cjenovno dostupno (ili je negdje tražena usluga jeftinija), već primarno radi motiva očuvanja zdravlja, dok je „odmorišni element“ ipak tek na drugome mjestu, posebice kada je riječ o ozbiljnijim operativnim zahvatima - uživanje u turističkim sadržajima destinacije u kombinaciji s medicinskim tretmanom znatno je izglednije kada je riječ o lakšim medicinskim tretmanima/zahvatima.²⁵

U Hrvatskoj se medicinski turizam provodi u privatnim zdravstvenim ustanovama, dok se u nekim drugim zemljama u kojima je medicinski turizam razvijeniji provodi u kliničkim bolničkim centrima, općim bolnicama, poliklinikama... Medicinski turizam se najviše provodi u specijaliziranim stomatološkim ordinacijama, ordinacijama za plastičnu kirurgiju, rehabilitaciju i sl. Strane turiste privlače pristupačne cijene poliklinika na području Hrvatske, no to nije dovoljno da Hrvatska postane prepoznatljiva destinacija medicinskog turizma. Osim pristupačnih cijena strane turiste privlače zdravstvene usluge koje je moguće obaviti u kraćem roku ili usluge koje nije moguće ostvariti u vlastitoj zemlji.

Istraživanjem „TOMAS Zdravstveni turizam 2018. - Stavovi i potrošnja korisnika usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj“ došlo je do podataka o turističkoj potražnji medicinskog turizma u Hrvatskoj. Istraživanje donosi sljedeće podatke.

Slika 8. Profil korisnika usluga medicinskog turizmu u RH prema nacionalnoj strukturi

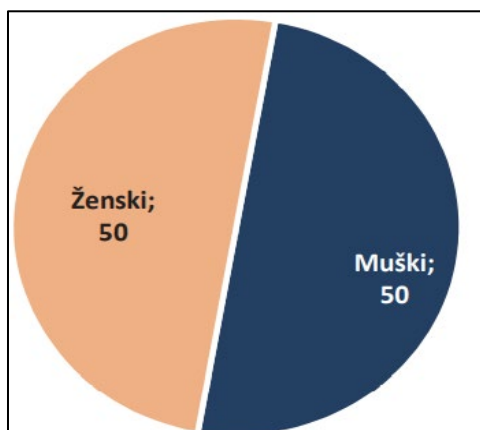
Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

²⁴ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019, str. 131.

²⁵ HTZ- Hrvatska turistička zajednica- <https://www.htz.hr/sites/default/files/2016-11/Medicinski-turizam-Medunarodni-trendovi-i-perspektive.pdf>

Italija predstavlja najveće tržište za usluge medicinskog turizma (56%). Slijedi domaće tržište (27%), a također su primjetna i tržišta BiH (6%) i Slovenije (6%).²⁶

Slika 9. Profil korisnika usluga medicinskog turizma u RH prema spolu

Udio žena i muškaraca zainteresiranih za usluge u medicinskom turizmu je jednak (50%).²⁷

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Slika 10. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema motivima zdravstveno- turističkih putovanja

Primarni motiv	MEDICINSKI
Relaksacija / 'punjenje baterija'	2,2
Fizikalna terapija	0,7
Stomatološki zahvat	55,8
Rehabilitacija	0,2
Ublažavanje/ upravljanje stresom	.
Pročišćavanje/ detoks organizma	.
Unapređenje fizičke kondicije	.
Ljepota/ njega lica/ tijela	.
Kirurški zahvat (npr. estetska kirurgija, ortopedija)	16,8
Dijagnostika	14,2
Ublažavanje kroničnih boljki (npr. alergije, nesanica, bol)	.
Nešto drugo	10,1
UKUPNO	100,0

Izvor: [Tomas ZDRAVSTVENI TURIZAM 2018.indd \(hrturizam.hr\)](#), (25.05.2021.)

Stomatološki zahvati danas su dominantan motiv putovanja u medicinskom turizmu (56%).²⁸

²⁶ TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019, str. 25.

²⁷ Ibidem

²⁸ Ibidem, str. 28.

Istraživanje donosi rezultate o stavovima inozemnih i domaćih turista i posjetitelja (i njihov profil) vezane uz korištenje zdravstveno turističke usluge koja im se nudi na putovanjima. Rezultati daju uvid o stavovima turista o ponudi zdravstveno turističkih usluga, stupnju zadovoljstva ponudom turističke destinacije, ali i na izdatke turista. Rezultati istraživanja su podijeljeni u 3 dijela, za svaki oblik zdravstvenog turizma posebno. U ovom radu prikazani su samo rezultati istraživanja profila korisnika zdravstveno turističkih usluga prema nacionalnoj strukturi korisnika, prema spolu korisnika i prema motivima zdravstveno turističkih putovanja za wellness, lječilišni i medicinski turizam.

5. ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ

5.1 Opis regija RH s aspekta zdravstvenog turizma

Ugodna klima, raznolikost prirodnih čimbenika, blago podneblje, blizina europskih odredišta neke su od prirodnih predispozicija koje pozitivno djeluju na razvoj Hrvatske kao destinacije zdravstvenog turizma. Osim prirodnih predispozicija, tehnologija i visokoobrazovani stručni kadrovi također imaju pozitivan utjecaj na razvoj zdravstvenog turizma u RH. Usluga zdravstvenog turizma u RH nudi jamstvo usluge i poštuje međunarodne standarde. U RH "potraga za zdravljem ima miris bora i lavande, pogled na zelene brežuljke ili na morsko plavetnilo, snagu gorske rijeke, okus netom pripremljenog zdravog obroka od ekološki uzgojenih namirnica te čaše pitke vode s izvora."²⁹

Istra glasi za regiju života u pokretu. Još od davnih dana Istra promovira zdrav život i aktivan odmor. Cijela Istra je prilagođena upravo tome. Svojom ponudom punom aktivnosti, ali i mira i sklada vraća životnu energiju i ravnotežu. Osim prirodnih ljepota koje su prilagođene i u ravnoteži s ugodnim životom, istarske autohtone kuće prilagođene su potrebama modernih turista, dok hoteli svojom wellness ponudom i lječilišta svojim termalnim izvorima zadovoljavaju sve potrebe turista. Dentalni turizam je veoma razvijen u Istri. Zbog pristupačnih cijena, vrhunske tehnologije i opreme kojom su opremljene ordinacije potražnja za dentalnim turizmom raste. Osim mnogih staza i šetnica koje se nalaze u Istri, na sjeverozapadnom djelu Istre smjestile su se Istarske toplice o kojima će se detaljnije govoriti u sljedećem potpoglavlju.

Kvarner je, kao i Istra, odavno poznat po zdravstvenom turizmu. Još se u 19. stoljeću za Kvarner govorilo kao o odredištu predodređenom za zdravlje. Kvarner je bogat aromatičnim biljem, snagom morskih valova, te su stručni profesionalni kadrovi i duga tradicija dodatne pozitivne strane Kvarnera. Ova regija je poznata po talasoterapijskim centrima koji koriste svojstva mora i priobalja u preventivne i kurativne svrhe. 1885. godine otvoren je prvi hotel u Opatiji koji je nešto kasnije te godine postao klimatsko lječilište. Opatija je još od 19. stoljeća bila poznata među kraljevskim obiteljima, a dan danas je održala svoj visok položaj kao turistička destinacija. Osim Opatije, Otok Vitalnosti odnosno Otok Lošinj poznat je po konceptu zdravstvene ponude koja se sastoji od hotelskih kuća, zdravstvenih ustanova, lokalnih poduzetnika i dr. Turistički

²⁹ HTZ- Hrvatska turistička zajednica (2017), Narodne novine, Zagreb , [HTZ 2017 Zdravstvena brošura HR.pdf](#)

koncept Otoka Lošinja osvojio je nagradu UNWTO-a za najbolji projekt u europskoj konkurenciji.

Dalmacija nudi darove prirode namijenjene svima. Dalmacija vraća zdravlje i ojačava ga pomoću prirode. Ova regija nudi razne aktivnosti poput vožnje biciklom, raznih adrenalinskih aktivnosti u brdima, moru, vodi i sl. Nakon intenzivnih aktivnosti odlazak u wellness centre diljem dalmatinske obale opušta i odmara tijelo. Hoteli u Dalmaciji svoju ponudu prilagođavaju suvremenim turistima i brinu o poboljšanju njihovog zdravstvenog stanja pomoću mnogih individualnih tretmana i paketa. Osim kvalitetne ponude koju nudi wellness turizam, dentalni turizam je svojom bogatom ponudom veoma poznat među stranim turistima. Pravi primjer spoja zdravlja i prirode je gradić Nin. U Ninu se nalazi ljekovito blato čija je učinkovitost na zdravlje, liječenje raznih reumatskih i dermatoloških bolesti dokazana. Dalmacija je spoj preventive, očuvanja zdravlja, zdravog i aktivnog života punog doživljaja.

Zagreb je veoma ugodan, zanimljiv grad koji ispunjava očekivanja. Glavni grad RH poznat je po estetskoj medicini, liječenju, prevenciji bolesti. Zagrebačke poliklinike, stomatološki centri, bolnice opremljene su bogatom opremom. Osim bogate opreme koja se nalazi u zdravstvenim ustanovama grada Zagreba, u zdravstvenim ustanovama su zaposleni profesionalni i stručni kadrovi koji svojim znanjem pridonose razvoju zdravstva te prevenciji i liječenju bolesti i tegoba. Poznate zone za rekreaciju u Zagrebu su Bundek, Jarun, park Maksimir te gradski bazeni.

Lika je bogata rijekama, čistim zrakom i vodom, te ju upravo to čini uzbudljivom. Kontinentalni dio Hrvatske je preko Like povezan s obalom Jadranskog mora. Bogatstvom planinske i mediteranske klime Lika je stvorila okruženje koje pogoduje zdravlju. Za sve one koji planiraju aktivan odmor pun adrenalina i zabave, rijeka Gacka predstavlja pravi izbor. Uz rijeku Gacku tu je i najposjećeniji nacionalni park Plitvička jezera. Plitvička jezera su idealan izbor za sve one koji vole boraviti na svježem zraku i netaknutoj prirodi, a u isto vrijeme biti aktivni.

Središnja Hrvatska bogata je termalnim izvorima. Terme Tuhelj, Terme Sv. Martin, Stubičke toplice, Krapinske toplice, Varaždinske toplice samo su neke od poznatih toplica Središnje Hrvatske. Toplice nude raznovrsnu ponudu koja je prilagođena zahtjevima ne samo suvremenih turista, već i ekološki osviještenog potrošača. Izvori termomineralne vode pogodni su za liječenje raznih reumatskih, neuroloških i ortopedskih oboljenja. Toplice ne posjećuju samo rekreativci, već i sportaši koji pod

stručnim nadzorom dolaze na rehabilitaciju. Ivanić- Grad može se pohvaliti svojom specijalnom bolnicom za rehabilitaciju Naftalan. Specijalna bolnica Naftalan jedinstvena je bolnica u Europi. Naftalan, odnosno zemno mineralno ulje koristi se za liječenje mnogih bolesti lokomotornog sustava, kožnih bolesti te posttraumatskih i postoperativnih stanja.

Slavonija se može pohvaliti dugim biciklističkim stazama, termalnom vodom, poljima žita, rijekama. Upravo se u Slavoniji nalazi izvor najtoplije termomineralne vode. Bizovačke toplice provode hidrogimnastiku, podvodne masaže, kineziterapiju, galvanske kupke, hidroterapijsko liječenje termomineralnom vodom i ostale procedure u svrhu liječenja i preventive.

5.2 Ponuda zdravstvenog turizma RH

5.2.1 *Thalassotherapiea Crikvenica*

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Thalassotherapiea Crikvenica poznata je zbog svoje stoljetne tradicije. U ovoj se specijalnoj bolnici primjenjuje talasoterapijsko (liječenje morskom vodom) liječenje u preventivne, ali i medicinske svrhe koje su usmjerene na odmor i rehabilitaciju. Thalassotherapiea nudi liječenje , oporavak i odmor, te je zbog bogatog zelenog okoliša, čistog zraka, povoljne klime vrlo poznata europskim posjetiocima. Dan danas Thalassotherapiea Crikvenica je poznata kao suvremena medicinska ustanova koja nudi talasoterapijsko liječenje pomoću moderne medicine

Thalassoterapija Crikvenica danas predstavlja moderan zdravstveno-turistički kompleks koji svim klijentima pruža izvrsne medicinske usluge temeljene na najnovijim medicinskim dostignućima ali i na stoljetnoj tradiciji uporabe morske vode, klime i čistog zraka u terapijske svrhe. Smještajni kapaciteti su na visokoj razini kvalitete opreme i uređenosti uz bogate popratne sadržaje unutar kompleksa ali i u samoj destinaciji.³⁰

U okviru zdravstveno-turističke ponude, ustanova pruža sljedeće usluge:

- Programi medicinske rehabilitacije
- Fizikalna medicina i rehabilitacija

³⁰ Thalassotherapiea Crikvenica- [Zdravstveni turizam | O nama | Thalassotherapiea Crikvenica \(thalasso-ck.hr\)](#)

- Rehabilitacija dišnih organa
- Dermatološka rehabilitacija³¹

Specijalistički pregledi i dijagnostikau području otorinolaringologije, pulmologije, pedijatrije, dermatovenerologije, fizikalne medicine i rehabilitacije, kardiologije

- Preventivni zdravstveni programi
- Smještaj u sobama i apartmanima
- Bazen s morskom vodom
- Medicinske masaže³²

6.2.2 Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Martin Horvat

Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" smještena je u Rovinju. Ova specijalna bolnica je stara više od 130 godina, te je jedna od starijih ortopedsko rehabilitacijskih ustanova. Osim sportskih terena i bazena koji se nalaze u sklopu specijalne bolnice, tu se nalazi još i plaža namijenjena za korištenje svih invalidnih osoba.

Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Martin Horvat poznata je po svom pozitivnom utjecaju na turizam, odnosno na zdravstveni turizam. U sklopu bolnice se nalazi Villa Aurum. Villa Aurum predstavlja korak ka pokretanju zdravstvenog turizma. Villa Aurum nudi 26 soba, doručak, korištenje raznih medicinskih usluga, caffe bar, privatnu šumu. Osim Ville Aurum specijalna bolnica nudi smještaj u apartmanima koji su udaljeni 50 m od mora. SB Martin Horvat omogućava boravak s terapijsko rehabilitacijskim psom pomagačem teško pokretnim i invalidnim osobama.³³

5.2.3 Istarske toplice

U sjeverozapadnom djelu Istre nalaze se Istarske Toplice. Smjestile su se izvan grada u oazi mira i tišine koju okružuje šuma. Klima područja Istarskih toplica je spoj

³¹ Thalassotherapie Crikvenica- [Zdravstveni turizam | O nama | Thalassotherapie Crikvenica \(thalasso-ck.hr\)](#)

³² Ibidem

³³ Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Martin Horvat - [Zdravstveni turizam \(bolnica-rovinj.hr\)](#)

mediteranske klime i kontinentalne klime, upravo je takva klima veoma pogodna za liječenje, ali i za aktivan odmor i opuštanje.

Nešto manje od 100 m od Istarskih toplica, nalazi se stijena Gorostasa. Upravo se ispod stijene Gorostasa nalazi izvor ljekovite vode Sv. Stjepan. Ljekovita voda Sv. Stjepana sadrži čak 14 vrsta minerala koji svojim djelovanjem pozitivno utječu na liječenje raznih bolesti i ublažavanje bolesnih stanja. Ljekovita voda Sv. Stjepana izabrana je za jednu od kvalitetnijih i ljekovitijih voda termalnih izvora u Europi. Osim primjene vode i ljekovitog blata, ponuda Istarskih toplica proteže se od masaža za trudnice preko rehabilitacije nakon operativnih zahvata i preventivnih programa do rehabilitacije sportskih ozljeda. Okolica Istarskih toplica bogata je sportsko rekreacijskom ponudom kao što su: stolni tenis, boćanje, vožnje biciklom, šetnje, penjanje, planinarenje, mini golf i sl.

Čovjek je oduvijek povezan s prirodnim ljekovitim činiteljima: termomineralnim vodama, ljekovitim blatom, klimom, sunčevim zračenjem i morem. Ta se povezanost očituje tisućljetnom uporabom prirodnih ljekovitih činitelja u održavanju i unapređenju zdravlja, u liječenju, oporavku, rehabilitaciji različitih bolesti, te za poboljšanje kakvoće života.³⁴

5.3 Prirodni ljekoviti činitelji u zdravstvenom turizmu Hrvatske

Dijelovi prirode koji svojim učinkom djeluju na očuvanje i unapređenje zdravlja su upravo prirodni ljekoviti činitelji. Osim što djeluju na unapređenje i očuvanje zdravlja, oni sprječavaju, liječe, poboljšavaju kvalitetu života i ubrzavaju postupke oporavka i rehabilitacije. Ljekoviti činitelji veoma su popularni u zdravstvenom turizmu jer upravo ova turistička djelatnost koristi blagodati prirodnih ljekovitih činitelja. U zdravstvenom se turizmu koriste povoljna djelovanja klime, sunčeva zračenja, termomineralnih voda, jezera, mora, algi, peloida (morskih i slatkovodnih), pijeska i naftalana.³⁵ Hrvatska je bogata nalazištima prirodnih ljekovitih činitelja, ali je njihova primjena nažalost nešto manja. Kada se spominje lječilišni turizam, prirodni ljekoviti činitelji nikako se ne smiju izostaviti.

³⁴ Istarske toplice- [O nama | Istarske Toplice \(istarske-toplice.hr\)](http://O_nama_|Istarske_Toplice_(istarske-toplice.hr))

³⁵ Ivanišević, G., (2014) ur. Hrvatska – Potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam: Knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 5.-6. rujna 2014. Zagreb: Hrvatski liječnički zbor, str.11

Prirodni ljekoviti činitelji se dijele na:

- klimatske,
- morske i
- toplične (balneološke)

Tablica 1. Prirodni ljekoviti činitelji

Klimatski	Morski	Toplični
• Promjena klimatskog mjesta • Klimatska počela i činitelji • Klimatski postupci • Čistoća zraka • Sunčevo zračenje • Morski činitelji • Kraške špilje • Rudnici soli	• Klima • Čistoća zraka • Morska voda • Alge • Biljni pokrov • Šetnice i staze • Sunčevo zračenje • Pijesak • Solanski peloid • Morski peloid (liman)	• Termomineralne vode • Peloidi • Naftalan • Klima • Čistoća zraka • Biljni pokrov • Šetnice i staze • Sunčevo zračenje

Izvor: Ivanišević, G. (2014) Hrvatska – Potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam. U: Ivanišević, G., ur. Hrvatska – Potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam: Knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 5.-6. rujna 2014. Zagreb: Hrvatski liječnički zbor, str. 1

Tablica 2. prikazuje kako klimatski ljekoviti činitelji mijenjaju klimu mjesta na kojemu djeluju, odnosno mijenjaju kvalitetu sunčevog zračenja i zraka. Kod klimatoterapije dolazi do djelovanja raznih fizikalnih i kemijskih čimbenika kao što su temperatura, atmosferski tlak, vjetrovi, koji aktiviraju obrambene snage organizma. Neki od morskih ljekovitih činitelja su: morska voda, alge, biljni pokrov, morski peloid i dr. Balneološki ili toplički činitelji su : naftalan, ljekovito blato, termonineralne vode, sunčevo zračenje i dr. Primjenom navedenih prirodnih ljekovitih činitelja javljaju se razni oblici liječenja poput klimatoterapije (aeroterapija, helioterapija, talasoterapija, speleoterapija), talasoterapije (klimatoterapija, aeroterapija, hidroterapija, algoterapija, aromaterapija, kineziterapija, helioterapija, psamoterapija, peloidoterapija, limanoterapija) i balneoterapija (hidroterapija, peloidoterapija i naftalanoterapija).

Nakon 3-12 dana uporabe prirodnih ljekovitih činitelja može se u korisnika javiti balneoreakcija (klimatoreakcija, talasoreakcija, prirodna lječilišna reakcija).³⁶ To je pojava različitih općih i mjesnih simptoma, kao n.pr. umora, depresije, nesanice, gubitka teka, probavnih smetnji, hunjavice, povišene tjelesne temperature, osipa i boli u bolesnim i/ili oštećenim dijelovima tijela. Spomenuti simptomi se nakon nekoliko dana spontano izgube i ne treba ih liječiti.³⁷ Balneoreakcija pokazuje jačinu prirodnih činitelja, te se uvijek treba pridati posebna pažnja prilikom doziranja.

Tablica 2. Lječilišni uvjeti primjene prirodnih ljekovitih činitelja

Lječilišni uvjeti
• dnevni raspored • zdrava i/ili dijetalna prehrana • isključenje pušenja, alkohola, droga i štetnih navika • jutarnja tjelovježba • boravak na čistom zraku • društveni program • kulturni program • rekreacijski i sportski program • duhovni program • isključenje buke i zagađenja zraka

Izvor: Ivanišević G. (2005.): „Zdravstveni i lječilišni turizam- metode i programi“, knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 8.-11. rujan 2005., str. 14.

Kako bi se postigli optimalni rezultati pri primjeni prirodnih ljekovitih činitelja potrebno je zadovoljiti lječilišne uvjete prikazane u tablici 2. Osim potrebe za zadovoljenjem lječilišnih uvjeta, potreban je i stručni nazor pri primjeni ljekovitih činitelja.

³⁶ Ivanišević, G. (2012) Zdravlje i turizam u Hrvatskoj. U: Ivanišević, G., ur. Zdravlje i turizam u Hrvatskoj: Knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 7.-8. rujna 2012. Zagreb: Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, str. 12 (2)

³⁷ Ibidem

6. RAZVOJ ZDRAVSTVENOG TURIZMA U RH

6.1 Suvremeni tržišni trendovi u zdravstvenom turizmu

Trend koji pridonosi razvoju zdravstvenog turizma je pridavanje velikog značaja zdravom načinu življenja. Do pridavanja velikog značaja zdravom stilu života je došlo radi porasta životnog standarda, starenja populacije i rasta društvene vrijednosti. Postoje razni trendovi koji će oblikovati zdravstveni turizam, a to su:

- demokratizacija potražnje i diversifikacija proizvoda
- podrška osiguravajućih društava za programe zdravstvene preventive
- rastuća uloga i značaj medicine te daljnja specijalizacija, standardizacija i regulacija medicinskih usluga
- brendiranje
- tehnološke inovacije
- autentičnost
- okolišna osjetljivost³⁸

Demokratizacija potražnje se odnosi na privlačenje novih skupina potrošača kojima raste interes za proizvode/ usluge koje nudi zdravstveni turizam. Podrška osiguravajućih društava za programe zdravstvene preventive se odnosi na podršku preventivnih programa od strane zdravstvenih osiguranja jer je prevencija uvijek jeftinija od liječenja i uvijek je bolje spriječiti bolest nego ju liječiti. Rastuća uloga i značaj medicine te daljnja specijalizacija, standardizacija i regulacija medicinskih usluga odnose se na veće oslanjanje na medicinu zbog sve veće konkurencije preventivnih wellness programa. Zbog toga će značaj medicinskog turizma u zdravstvenom turizmu rast. Brendiranje se odnosi na povećanje prepoznatljivosti među konkurentima. Tehnološke inovacije se odnose na razvoj tehnologije u zdravstvu. Zdravstveni djelatnici će preko pametnih sustava određivati dijagnozu korisnika usluga, smanjit će se potreba za invazivnim kirurškim zahvatima i sl. autentičnost se odnosi na prisustvo lokalnog identiteta u uslugama i proizvodima zdravstvenog turizma. Okolišna osjetljivost se odnosi na vođenje brige o okolišu i s aspekta

³⁸ Nacionalni program- akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma-
[https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Tekstovi%20razni//Akcijski%20Plan %20Zdravstveni%20turizam_cjelokupni%20sadr%C5%BEaj.pdf](https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Tekstovi%20razni//Akcijski%20Plan%20Zdravstveni%20turizam_cjelokupni%20sadr%C5%BEaj.pdf)

zdravstvenog turizma. Poticati će se korištenje prirodnih sastojaka za vrijeme tretmana, ali i korištenje prirodnih namirnica u prehrani i sl.

Tržišni trendovi ukazuju na rast, u ovom slučaju zdravstvenog turizma. Osim što ukazuju na rast oni govore o promjeni obilježja.

6.2 Ključni faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu

U tablici 3. prikazani su ključni faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu podijeljeni na 4 elemenata.

Tablica 3. ključni faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu

Usluge	• Razina cijena • Kvalifikacije i iskustvo liječnika i stručnog osoblja • Mogućnost komunikacije s liječnikom i osobljem na stranom jeziku • Mogućnost konzultacije i detaljno objašnjenje zahvata prije dolaska • transparentna informacija o sadržaju kupljenih usluga • Postojanje jasnih procedura u slučaju komplikacija • Opći odnos prema pacijentu i pratitelju
Obilježja institucije/centra	• Akreditacija i certifikacija, ovisno o potražnji prosuditi o međunarodnim ili domaćim certifikatima • Ugled institucije/centra • Osiguranje institucije u slučaju neželjenog ishoda zahvata/tretmana • Visoki higijenski standardi u funkciji sprečavanja bolničkih infekcija Kontinuirano osuvremenjivanje opreme • Smirujući i opuštajući ambijenti prostora, uključeni elementi lokalnog identiteta • Okolišno odgovorna praksa

Promocija i prodaja	• Raspoloživost incoming turističkih agencija i facilitatora u medicinskom turizmu • Mogućnost organizacije i plaćanja zdravstvenog i turističkog dijela boravka na jednom mjestu ('one-stop-shop') • Atraktivne, informativne i ažurne Internet stranice destinacije i zdravstveno-turističkih centara
Obilježja destinacije	• Poželjan imidž destinacije • Dostupnost destinacije, uključujući prometne veze, ulaz u zemlju • Dokazana i priznata ljekovita svojstva prirodnih činitelja • Raspoloživost kvalitetnih kapaciteta i stručnog osoblja za rekuperaciju nakon zahvata • Raspoloživost kvalitetnog, cjenovno prihvatljivog smještaja za pratitelje • Raspoloživost institucija primarne zdravstvene zaštite u destinaciji ili u neposrednoj blizini • Raspoloživost raznovrsnih kulturnih, sportsko-rekreacijskih i zabavnih sadržaja) • Razvojna koncepcija destinacije, odnosno nepostojanje konfliktnih (zagađivačkih) djelatnosti u bližem okruženju • Komunalna uređenost, razvijeni infrastrukturni sustavi, pješačke zone • Okolišno odgovorna praksa • Dostupnost besplatnog WIFI-a

Izvor: (1) Mintel (2014), Health and Wellness Tourism in Europe, London; (2) SPAA (2014), 2014 SPAA Trends Report; (3) www.imtj.com; (4) HTI Konferencija industrije zdravstvenog turizma, Split, listopad 2014.

6.3 SWOT analiza zdravstvenog turizma u Hrvatskoj

SWOT analiza razvijena je kao sredstvo sustavne analize odnosa internih prednosti (S – Strengths) i slabosti (W – Weaknesses), te eksternih povoljnih prilika (O – Opportunities) i prijetnji (T – Threats). Na toj se osnovi formira SWOT matrica s četiri strateške alternative.³⁹

Tablica 4. SWOT analiza zdravstvenog turizma u RH

JAKE STRANE	SLABE STRANE
• Blizina velikim emitivnim tržištima i dostupnost Hrvatske • Atraktivnost i ekološka očuvanost Hrvatske • Raspoloživost, kvaliteta i tradicija korištenja prirodnih ljekovitih činitelja • Kvaliteta medicinskog kadra i dobra reputacija zdravstvenih usluga • Konkurentne cijene • Rastući broj hotela s kvalitetnom wellness ponudom • Rastući broj kvalitetnih privatnih zdravstvenih ustanova zainteresiranih za zdravstveni/medicinski turizam • Početak samoorganiziranja privatnog sektora • Rast broja privatnih zdravstvenih osiguravatelja	• Nedostatak razvojne vizije • Nedostatak razvojnog modela • Neusklađenost zakona s područja zdravlja i turizma • Zastarjeli/potkapitalizirani objekti lječilišta i specijalnih bolnica (SB) • Ograničen razvojni potencijal lječilišta i SB zbog postojeće vlasničke strukture • Nedostatak tržišne usmjerenosti lječilišta i SB (prevelika ovisnost o HZZO sustavu) • Nedovoljna snaga specijaliziranih posrednika • Manjkav destinacijski lanac vrijednosti • Nedovoljna multidisciplinarnost obrazovanja • Ograničena nacionalna promocija • Koncesijska politika za termalne izvore • Nepostojanje akreditacije i nedostatan certificiranje • Nedostatak kontrole kvalitete usluge • Nedovoljna snaga klastera i udruga

³⁹ Buble M., Menadžment, Split, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, str.181

PRILIKE	PRIJETNJE
• Starenje populacije • Rizik profesionalnih bolesti • Svijest o potrebi očuvanja zdravlja • Komplementarnost EU sustava zdravstvenog osiguranja • Proširenje zdravstvenog osiguranja na usluge preventive u EU • Diversifikacija potrošačkih segmenata i proizvoda zdravstvenog turizma • Rastuća uloga kompetencija u medicini • Međunarodna prepoznatljivost Hrvatske kao turističke destinacije • Prepoznatljivost Srednje Europe kao zdravstveno-turističke destinacije • Razvoj specijaliziranih facilitatora • Raspoloživost EU fondova/programa	• Urušavanje nacionalnih sustava zdravstvenog osiguranja • Sve veći broj konkurentskih destinacija • Brzi razvoj tehnologije koji nameće potrebu za stalnim visokim investicijama • Sve veći zahtjevi/očekivanja (međunarodnih) potrošača

Izvor: Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo turizma, Zagreb, 2014., str. 28.

SWOT analiza ukazuje na to da je u Hrvatskoj potrebno repositionirati zdravstveno- turističku ponudu. Potrebno je ulagati u ponude hotelskih wellnessa, te ponudu wellness hotela transformirati u ponudu medicinskih wellness centara, transformirati specijalne bolnice i lječilišta u visokokvalitetne specijalizirane centre i pomoću snage interesnog udruživanja u veće klastere jačati poziciju medicinskog turizma na tržištu.

7. ZAKLJUČAK

Može se zaključiti da Republika Hrvatska ima velik potencijal za rast i razvoj zdravstvenog turizma. Zdravstveni turizam postaje sve popularniji zbog okretanja ljudi zdravom načinu života. Što se tiče Hrvatske, blizina emitivnih tržišta, ekološka očuvanost, atraktivnost destinacija samo su neki od faktora koje Hrvatska nudi.

Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma 2014. godine daje smjernice za podizanje konkurentnosti wellness, lječilišnog i medicinskog turizma. Akcijski plan označava početnu fazu za podizanje kvalitete ponude zdravstvenog turizma.

Problem razvoja zdravstvenog turizma u Hrvatskoj se javlja ponajviše zbog nereguliranih zakonskih propisa o zdravstvenim uslugama u turizmu. Kada bi se donio novi Zakon o zdravstvenom turizmu onda bi se zdravstveni turizam lakše mogao razvijati. Bez obzira na to što Hrvatska obala i unutrašnjost Hrvatske obiluju mnogim prirodnim ljepotama, suradnja Ministarstva turizma i Ministarstva zdravstva ne ide u korist razvoju zdravstvenog turizma. Javlja se potreba za regulacijom statusa specijalnih bolnica i lječilišnih mjesta. Regulacija će omogućiti slobodno obavljanje turističko- zdravstvene djelatnosti.

Praćenjem trendova na tržištu potrebno je ulagati u zdravstvene i turističke strukture. Zdravstveni turizam u Hrvatskoj najrazvijeniji je u kontinentalnom djelu na kojemu prevladavaju lječilišta sa dugom tradicijom.

LITERATURA

Popis knjiga:

1. Bartoluci, M., Čavlek, N. (2007.): „Turizam i sport – razvojni aspekti“, Školska knjiga, Zagreb
2. Buble M., „Menadžment“, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split,
3. Dujmović M. (2014.): „Kultura turizma“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula,
4. Geić, S.(2011.): „Menadžment selektivnih oblika turizma“, Sveučilište u Splitu, Split
5. Gržinić J. (2019.): „UVOD U TURIZAM povijest, razvoj, perspektive“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula
6. Gržinić J., Škoro I. (2018.): „WELLNESS TURIZAM I ODRŽIVA TURISTIČKA POLITIKA koraci za dionike“, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula
7. Ivanišević, G., (2014.): „ Potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam“, knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 5.-6. rujan 2014. Zagreb
8. Kušen E. (2002.): „Zdravstveni turizam“, Turizam,Zagreb
9. Milas Lj. (2001.): „Zdravstveni turizam u Hrvatskoj“, knjiga izlaganja na znanstvenom skupu Veli Lošinj, 7.-9. rujan 2001.
10. Rašić, D.(2014.): „Wellness turizam- Neodoljiva Hrvatska“, Lux, Zagreb
11. Špoljar, S. (1994.): „ Prilog promidžbi zdravstvenog turizma Republike Hrvatske“, Acta Turistica, br.2.,Zagreb,

Internet izvori:

1. MINSTARSTVO ZDRAVSTVA- <https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/zdravstveni-turizam/1343>
2. Nova akropola- <https://nova-akropola.com/kulture-i-civilizacije/religije-i-kultovi/asklepijevo-svetiste-u-epidauru/>
3. Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Martin Horvat- [Zdravstveni turizam \(bolnica-rovinj.hr\)](http://Zdravstveni-turizam(bolnica-rovinj.hr))
4. Thalassotherapia Crikvenica- [Zdravstveni turizam | O nama | Thalassotherapia Crikvenica \(thalasso-ck.hr\)](http://Zdravstveni-turizam|O-nama|Thalassotherapia-Crikvenica(thalasso-ck.hr))

Strategije razvoja:

1. Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, NN 55/2013.
2. Nacionalna strategija razvoja zdravstva, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. NN 116/2012.
3. HTZ- Hrvatska turistička zajednica (2017), Narodne novine, Zagreb
4. TOMAS zdravstveni turizam 2018, Institut za turizam, Zagreb 2019

POPIS SLIKA I TABLICA

SLIKE:

Slika 1. Asklepijevo svetište u Epidauru	7
Slika 2. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema nac. str.	9
Slika 3. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema spolu	10
Slika 4. Profil korisnika usluga wellness turizma u RH prema motivima zdravstveno- turističkih putovanja	10
Slika 5. Profil korisnika usluga lječilišnog turizmu u RH prema nac. str.	11
Slika 6. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema spolu	12
Slika 7. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema motivima zdravstveno- turističkih putovanja	12
Slika 8. Profil korisnika usluga medicinskog turizmu u RH prema nac. str.	13
Slika 9. Profil korisnika usluga medicinskog turizma u RH prema spolu	14
Slika 10. Profil korisnika usluga lječilišnog turizma u RH prema motivima zdravstveno- turističkih putovanja	14

TABLICE:

Tablica 1. Prirodni ljekoviti činitelji	21
Tablica 2. Lječilišni uvjeti primjene prirodnih ljekovitih činitelja	22
Tablica 3. ključni faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu	24-25
Tablica 4. SWOT analiza zdravstvenog turizma u RH	26-27